

Rapportage Enquête Mantelzorgondersteuning 2012

Middenhof 2 | De Goorn
www.koggenland.nl

November 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inleiding	4
Onderzoeksopzet.....	4
Doel	4
Aanpak.....	4
Blok I: Algemene gegevens.....	5
Figuur 1: Leeftijd.....	5
Figuur 2: Geslacht.....	5
Figuur 3: Woonplaats	5
Figuur 4: Betaald werk naast mantelzorg.....	6
Figuur 5: Vrijwilligerswerk naast mantelzorg.....	6
Wat valt op (I)?	6
Blok II: Zorgvragen.....	7
Figuur 6: Wie verzorgt u als mantelzorger?	7
Figuur 7: Beperkingen mantelzorg behoevende	7
Figuur 8: Waaruit bestaat de mantelzorg?.....	8
Figuur 9: Tijdsinzet en duur mantelzorg.....	8
Wat valt op (II)?	8
Blok III: Ervaren zorgvraag en behoefte aan ondersteuning.....	9
Figuur 10: Ervaren zorgzwaarte.....	9
Figuur 11: Ervaren problemen bij mantelzorg	9
Figuur 12a: Huidige ondersteuning	10
Figuur 12b: Zorginstelling.....	10
Figuur 13: Gewenste ondersteuning	10
Figuur 14: Loket Zorg&Welzijn	11
Figuur 15a: Verwachte ondersteuning door gemeente	11
Figuur 15b: voorgestelde ondersteuning door gemeente	11
Wat valt op (III)?	12
Uitdaging mantelzorgondersteuning gemeente Koggenland	12

Samenvatting

In deze rapportage zijn de resultaten weergegeven van de enquête mantelzorgondersteuning 2012, gehouden in september. De enquête (respons is 155 ingevulde enquêtes, 51,8% van intern bestand en ongeveer 7% van totaal bestand), bestond in totaal uit 15 vragen, opgebouwd uit drie onderdelen: Algemene gegevens, Zorgvragen en Ervaren zorgvraag en behoefte aan ondersteuning. In het eerste gedeelte komt duidelijk naar voren dat de gemiddelde Koggenlandse mantelzorger tussen de 50 en 70 jaar oud is, vrouw is, uit Obdam of Avenhorn komt, geen betaald werk (meer) heeft en voor een groot deel vrijwilligerswerk doet, naast het mantelzorgen.

Bij het onderdeel zorgvragen valt op dat de mantelzorg vooral gericht is op de eigen partner of vader/moeder en de beperking voornamelijk lichamelijk is. De activiteiten van de mantelzorg bestaan grotendeels uit begeleiding/vervoer en hulp in de huishouding. Ook valt op dat een behoorlijk deel van de mantelzorg intensief en langdurig is: voor 30% meer dan 4 dagdelen per week (16 uur of meer), gedurende meer dan 3 maanden.

In het laatste blok leren we dat de mantelzorg in Koggenland als relatief zwaar wordt ervaren (43% geeft zorgzwaarte cijfer 7 of hoger), terwijl eveneens een vergelijkbare groep (42%) aangeeft geen problemen te ervaren. Ook bij de ondersteuning komen we een verdeeld beeld tegen: 31% ontvangt geen ondersteuning, tegenover 30% die hulp krijgt van een zorginstelling, en dan met name Omring en de Wilgaerden. Een hele flinke groep (94 respondenten) geeft aan geen behoefte aan ondersteuning te hebben. Op de tweede plaats heeft men baat bij praktische hulp. De bekendheid van het Loket Zorg&Welzijn is niet slecht (78%), maar men is er nog nooit geweest (45%) of kent het helemaal niet (22%). Tot slot geeft een groot aantal (111) aan *geen ondersteuning* van de gemeente te verwachten. Bij de groep die dit wel aangeeft, komt voornamelijk financiële hulp (15%), informatie(15%) en hulp in de huishouding(14%) naar voren.

Door gericht onderzoek te doen binnen de doelgroep, draagt dit bij aan de ontwikkeling van de dienstverlening binnen het Loket Zorg&Welzijn en de verdere beleidsontwikkeling van mantelzorgondersteuning. De resultaten zullen verder worden meegenomen in de nieuwe nota Mantelzorgondersteuning en respijtzorg.

Inleiding

Onderzoeksopzet

In deze rapportage zijn de resultaten weergegeven van de enquête mantelzorgondersteuning 2012. De gemeente wil graag weten hoe de mantelzorgers het verzorgen ervaren. Wie verzorgen zij? Welke beperking heeft degene aan wie zij mantelzorg bieden? Hoe ervaren zij de zwaarte van de zorg en welke ondersteuning verwachten zij vanuit de gemeente? Antwoorden op deze vragen kunnen gebruikt worden om de ondersteuning van mantelzorgers verder te verbeteren. De enquête is opgebouwd uit drie onderdelen: Algemene gegevens, Zorgvragen en Ervaren zorgvraag en behoefte aan ondersteuning.

Doel

Doel van deze enquête is inzicht te krijgen in het actuele mantelzorgbestand, verschillende kenmerken van mantelzorgers in kaart te brengen en de behoefte te peilen over de gewenste ondersteuning.

Aanpak

In september 2012 is een schriftelijke enquête uitgezet. Deze is verstuurd naar het interne mantelzorgbestand van het loket Zorg & Welzijn. In totaal zijn 299 brieven verstuurd. Daarnaast is er een oproep geplaatst in het Koggenieuws en op de website van de gemeente. Als respons zijn in totaal 155 enquêtes ontvangen, waarvan 149 papier en 6 digitaal. Dit komt neer op een respons van 51,8 %. Uitgaand van ongeveer grofweg 10% mantelzorgers binnen een gemeente (totaal ongeveer 22.000 inwoners) is dit een percentage van ongeveer 7,0% van het totale potentiële bestand mantelzorgers binnen de Gemeente Koggenland.

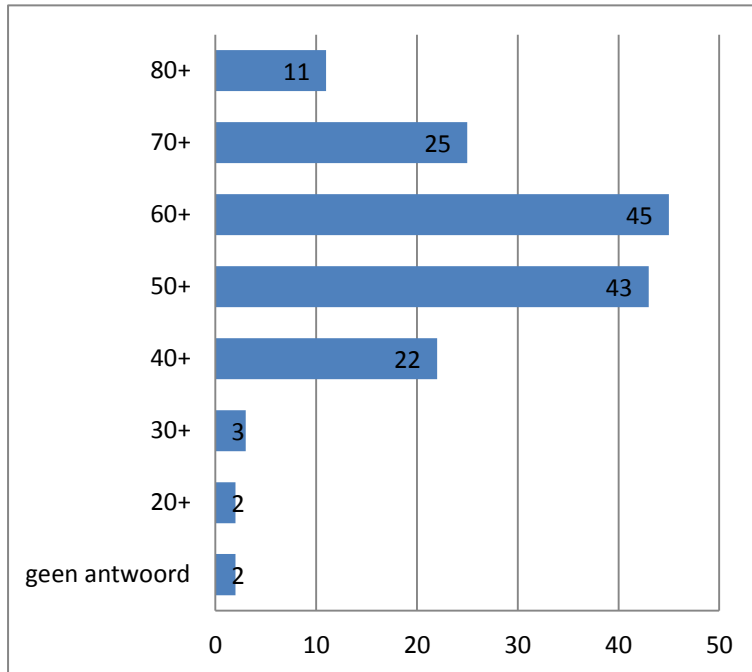
Respons mantelzorg enquête

	Absoluut	Relatief
Verzonden	299	100%
Respons schriftelijk	149	49.8%
Respons online	6	2%
Totale respons	155	51.8%

Blok I: Algemene gegevens

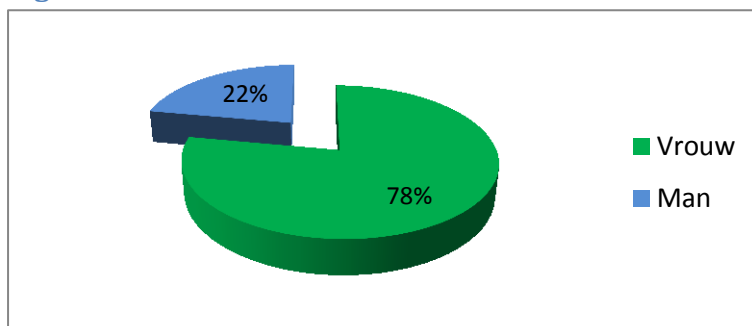
Dit onderdeel bestaat uit vijf onderdelen: Leeftijd, geslacht, woonplaats, het hebben van betaald werk en meedoen aan andere vrijwilligerstaken. Per onderdeel wordt een toelichting gegeven op de uitkomsten. Hoe ziet de gemiddelde mantelzorg eruit in Koggenland?

Figuur 1: Leeftijd

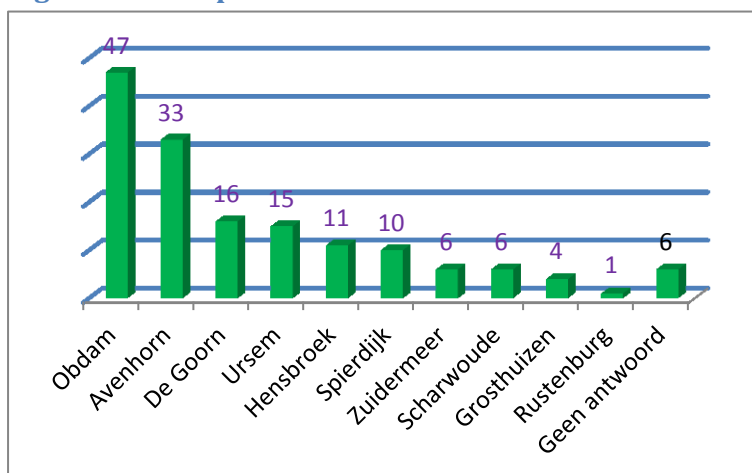
Figuur 1 laat de verdeling zien naar leeftijdsgroepen. De 60+ groep is het grootst, met de 50+ groep daar vlak achter. De jongste respondent is 21 jaar, de oudste is 90 jaar. Ook is duidelijk te zien dat de 20+ en 30+ groep een relatief kleine groep vormen. De gemiddelde leeftijd is iets ouder dan 60 jaar ($M=60,4$).

Figuur 2: Geslacht

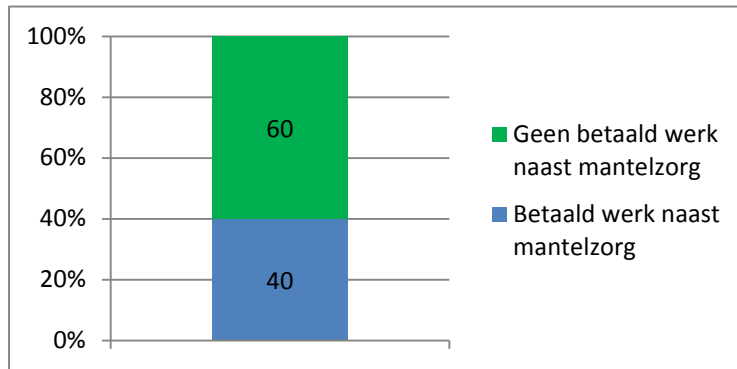
Figuur 2 laat duidelijk zien dat de overgrote meerderheid vrouw is. Wanneer we dit vergelijken met het landelijke beeld wijkt dit iets af (SCP, Mantelzorg 2008: 40% Man). Hierin valt wellicht een iets traditioneler rolpatroon te ontdekken.

Figuur 3: Woonplaats

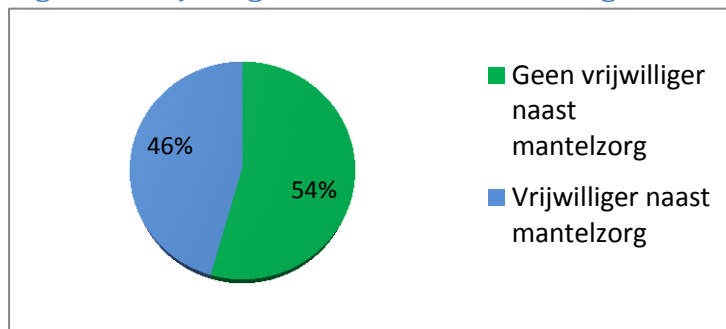
De twee kernen Obdam en Avenhorn laten de meerderheid zien van de respons, wat gezien inwoneraantal niet verwonderlijk is. De Goorn en Ursem blijven daar, gezien inwonertal, achter. Alle kernen zijn vertegenwoordigd, met uitzondering van Oudendijk en Berkhout. Bij zes enquêtes is geen woonplaats ingevuld.

Figuur 4: Betaald werk naast mantelzorg

Uit figuur 4 komt naar voren dat een groot percentage betaald werk heeft, naast de mantelzorg. Dit kan dus betekenen dat zich regelmatig afstemmingsproblemen kunnen voordoen. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt bij de ontwikkeling van het beleid.

Figuur 5: Vrijwilligerswerk naast mantelzorg

Figuur 5 laat zien dat mantelzorgers bezige bijtjes zijn. Bijna de helft (46%) is naast mantelzorger ook nog actief als vrijwilliger. Dit komt overeen met de landelijke cijfers. Actief zijn werkt vaak door op meerdere segmenten, zo ook hier in Koggenland.

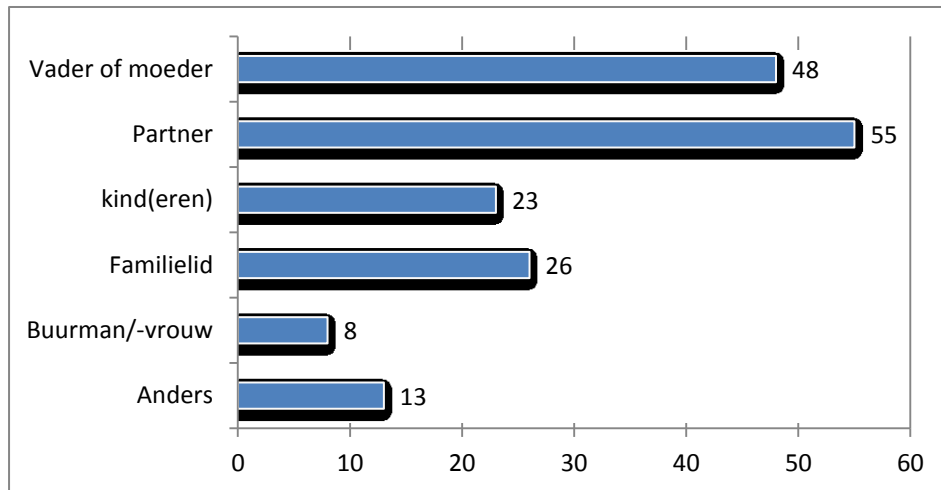
Wat valt op (I)?

De gemiddelde Koggenlandse mantelzorger is tussen de 50 en de 70 jaar oud, is vrouw, komt uit Obdam of Avenhorn, heeft geen betaald werk (meer) en is voor een groot deel vrijwilliger naast mantelzorger. Dit laat een vrij divers beeld zien, wat grotendeels overeenkomt met landelijke cijfers. Belangrijk aandachtspunten voor verdere beleidsontwikkeling zijn de afstemming en coördinatie, voor degenen die naast mantelzorg nog diverse andere activiteiten uitvoeren en het stimuleren van mantelzorg, met speciale aandacht voor (oudere) mannen en De Goorn/Ursem.

Blok II: Zorgvragen

In dit blok wordt nader ingegaan op de mantelzorg en degene die hij of zij verzorgt. Ook komt aan bod de tijdsbesteding en de beperkingen van degene aan wie de mantelzorg wordt geboden. Tot slot de tijdsduur en de –inzet.

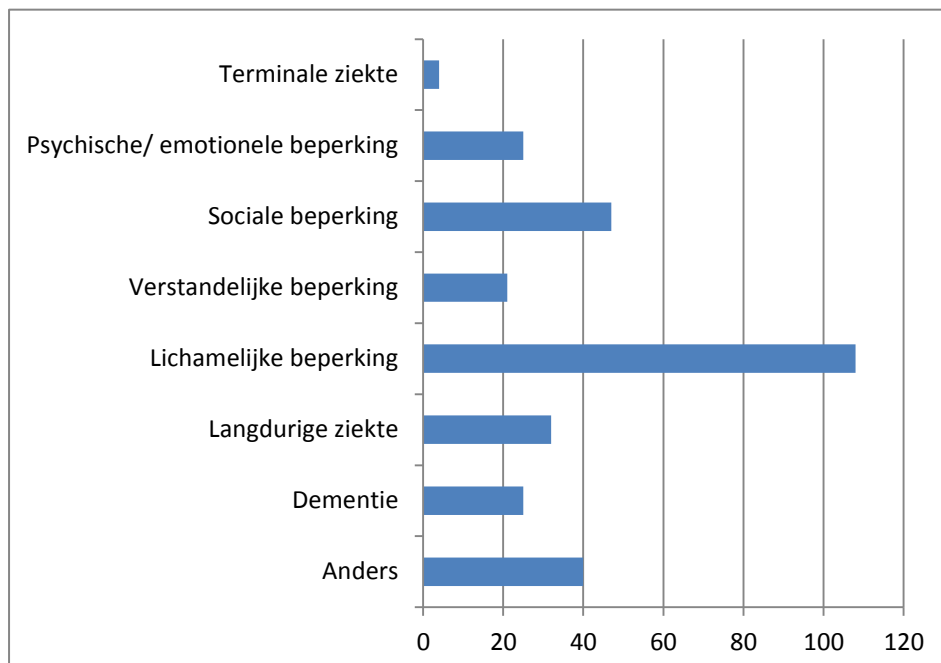
Figuur 6: Wie verzorgt u als mantelzorg?

Bij de antwoorden komt partner en vader/moeder veruit het meest naar voren. 13 personen gaven aan voor 2 of meer mensen te zorgen. 20 personen noemden kinderen, waarvan 3 respondenten aangaven voor 2

kinderen te zorgen. Bij Anders is aangegeven vriend(in), kennis of inmiddels verhuisde buurman/-vrouw.

Figuur 7: Beperkingen mantelzorg behoevende

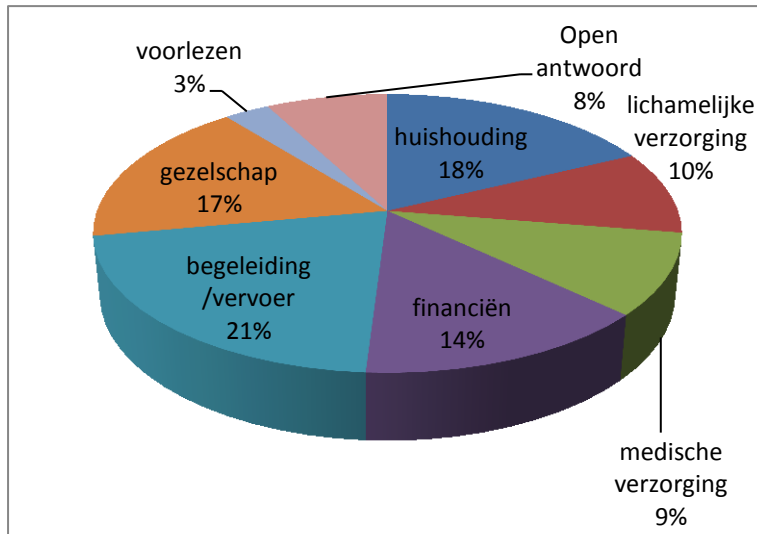

In figuur 7 blijkt dat het overgrote deel met lichamelijke beperkingen te maken heeft. Als tweede volgt de sociale beperking. Bij anders wordt genoemd: Ouderdom, Parkinson/ Alzheimer, Autisme, Hersenbeschadiging en Doof/blind. Opvallend is dat door de respondenten

viermaal wordt aangegeven mantelzorg te verlenen in een terminale fase. Binnen het Loket Zorg&Welzijn zijn hiervoor speciale ondersteuningsmogelijkheden.

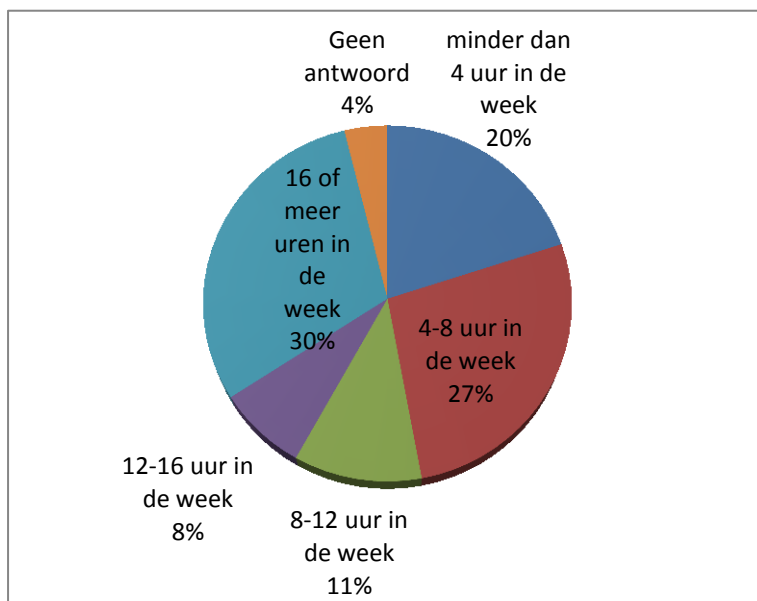
Figuur 8: Waaruit bestaat de mantelzorg?

De activiteiten waaruit mantelzorg bestaat is voornamelijk begeleiding/vervoer, werk in de

huishouding en het houden van gezelschap. Dit laatste is bij de analyse inclusief hulp bij eten/drinken, tuinonderhoud. De open antwoorden (34x) zijn te verdelen in vier categorieën: huishoudelijk (14x), sociaal(12x) en mentale ondersteuning (4x) en overig(4x).

Figuur 9: Tijdsinzet en duur mantelzorg

Tijdsinzet: Bij de tijdsinzet blijkt de grootste categorie meteen het meeste voor te komen. Bijna eenderde (30%) besteedt dus meer dan 4 dagdelen per week aan mantelzorg. Wanneer we de eerste twee categorieën (0-4u en 4-8u) optellen, blijkt bijna de helft (47%) één dag of minder per week aan mantelzorg te besteden.

Duur: De overgrote meerderheid (85%) geeft aan langer dan drie maanden. Slechts voor een enkeling (1%) is dit minder.

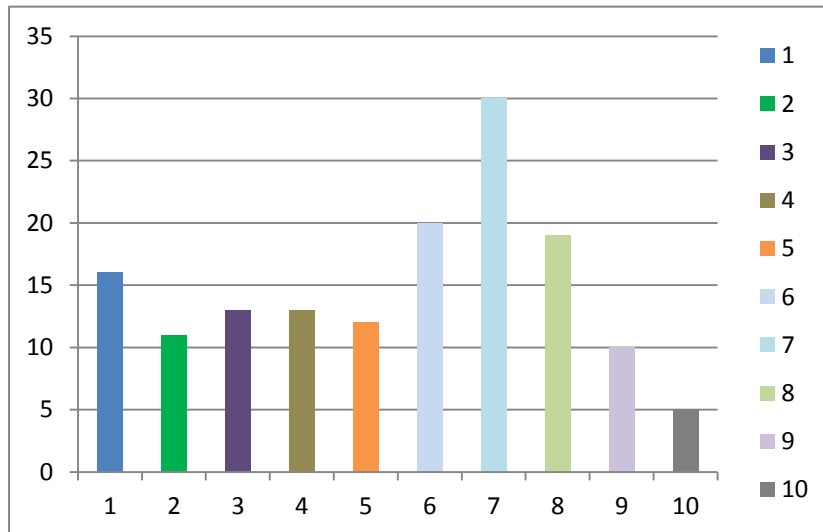
Wat valt op (II)?

In deze paragraaf komen een aantal zaken duidelijk naar voren. In Koggenland is de mantelzorg voornamelijk gericht op de eigen partner of vader/moeder en is de beperking hoofdzakelijk lichamelijk. De mantelzorgactiviteiten zijn grotendeels gericht op begeleiding/vervoer en hulp in de huishouding, zijn intensief (> 4 dagdelen per week) en langdurig (> 3 maanden). Voor deze groep ligt overbelasting vaak op de loer en dat is daarom een belangrijk aandachtspunt te noemen. Ook hiervoor zijn binnen het Loket Zorg&Welzijn diverse mogelijkheden, waaronder respijtzorg (mogelijkheid om tijdelijk de mantelzorg over te dragen aan een of meerdere professionals).

Blok III: Ervaren zorgvraag en behoefte aan ondersteuning

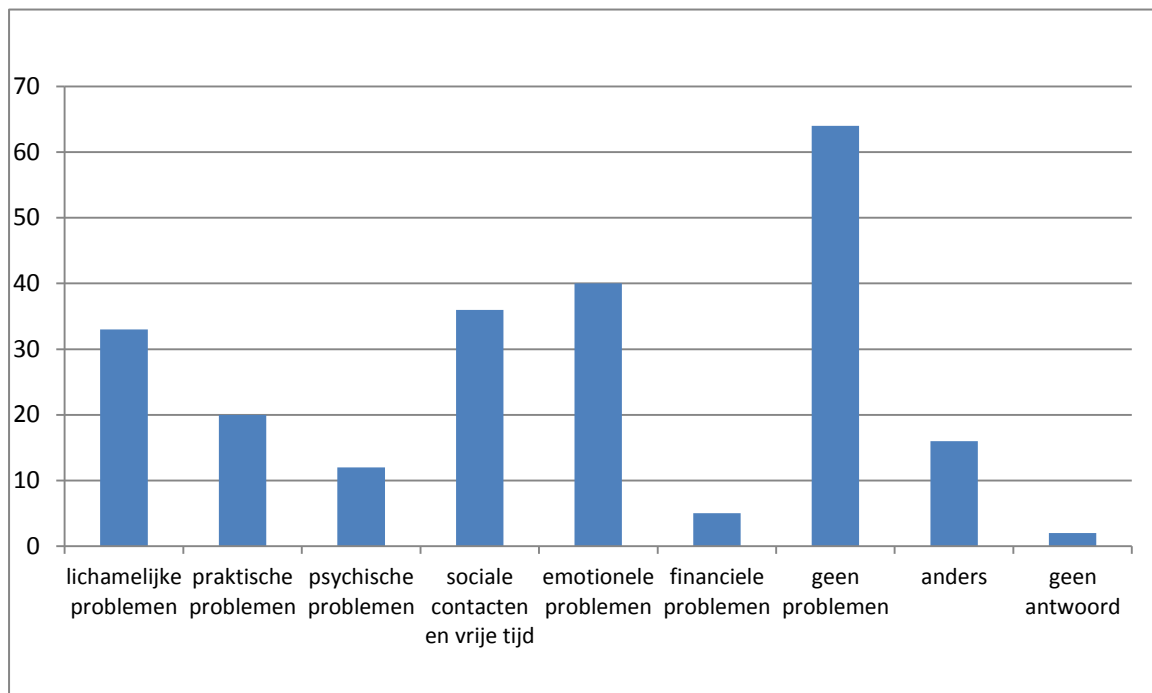
Dit blok gaat in op de zwaarte en vragen naar de wensen en behoefte aan begeleiding. Hoe zwaar wordt de mantelzorg ervaren en wat zijn de specifieke wensen voor de mantelzorgondersteuning?

Figuur 10: Ervaren zorgzwaarte

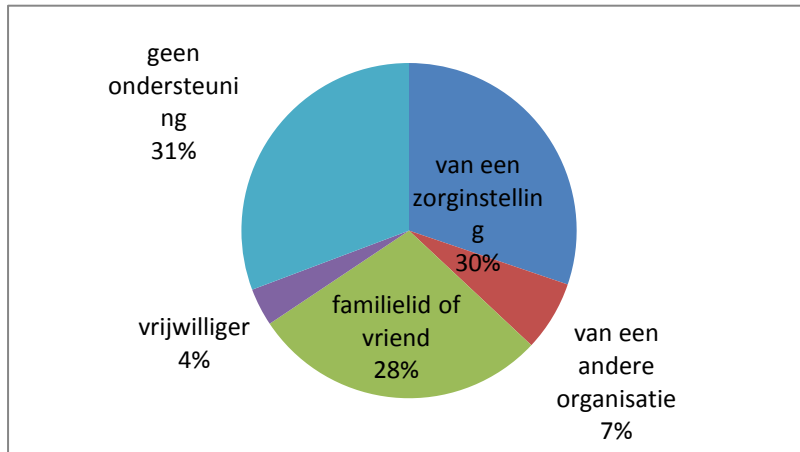
Uit figuur 10 komt het cijfer 7 duidelijk naar voren als meest genoemd (30x). De aantallen lopen daarna geleidelijk af. Gemiddeld komt de ervaren zorgzwaarte uit op 5,4. Als we bovengemiddeld zwaar definiëren als 7 of hoger geldt dit voor 43%. Dit is een behoorlijk percentage te noemen.

Figuur 11: Ervaren problemen bij mantelzorg

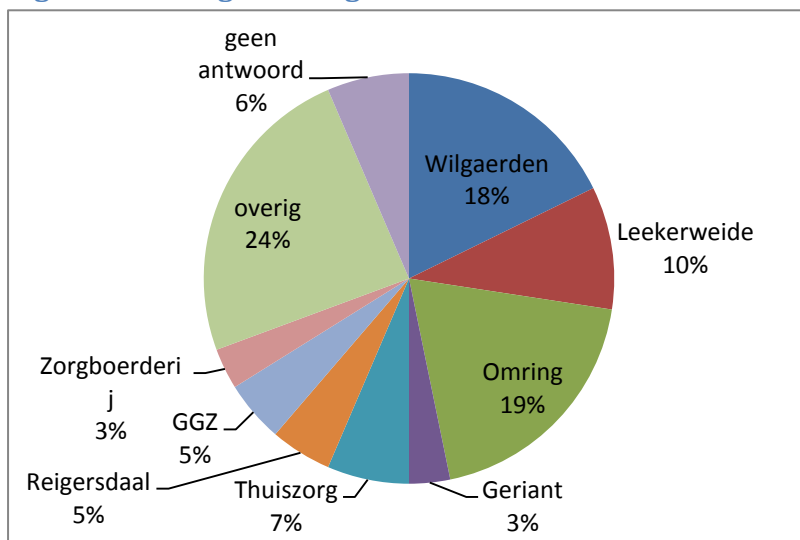
Opvallend is dat de meeste respondenten (64x) aangeven dat zij *geen problemen* ervaren. Dit kan vermoedelijk te maken hebben met de Westfriese mentaliteit. Emotionele problemen is de tweede grootste probleemfactor en daarna het gebrek aan sociale contacten/vrije tijd. Twee hebben geen antwoord gegeven. Onder anders (16x) vallen de volgende categorieën: continue belasting/druk (3x), onbegrip (2x), zwaar/oververmoeid (2x), afstemming (1x) en overig (8x).

Figuur 12a: Huidige ondersteuning

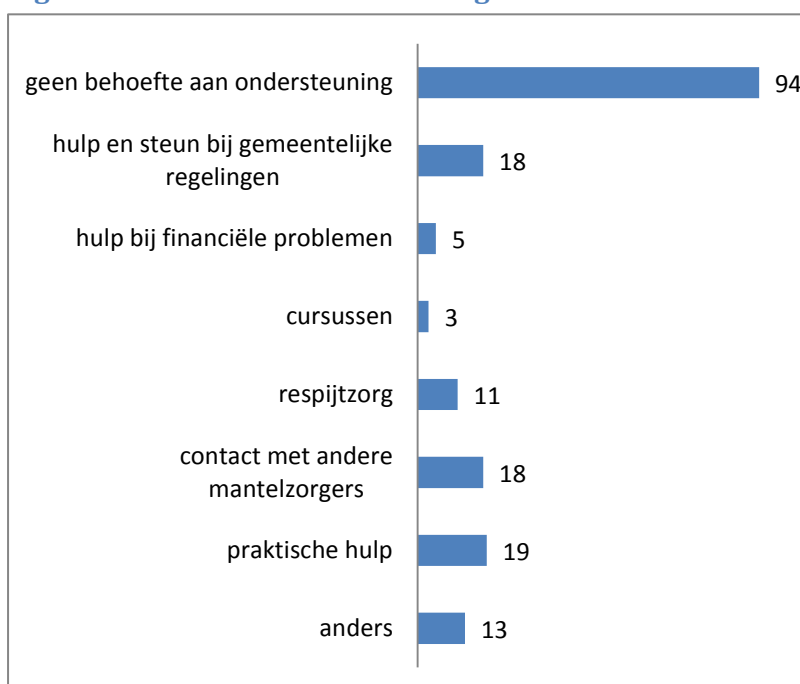
31% ontvangt geen ondersteuning, gevolgd door 30% van de respondenten die ondersteuning van een zorginstelling ontvangen. Daarna volgt familielid of vriend (28%). De genoemde zorginstellingen zijn uitgesplitst in de volgende diagram (figuur 12b).

Figuur 12b: Zorginstelling

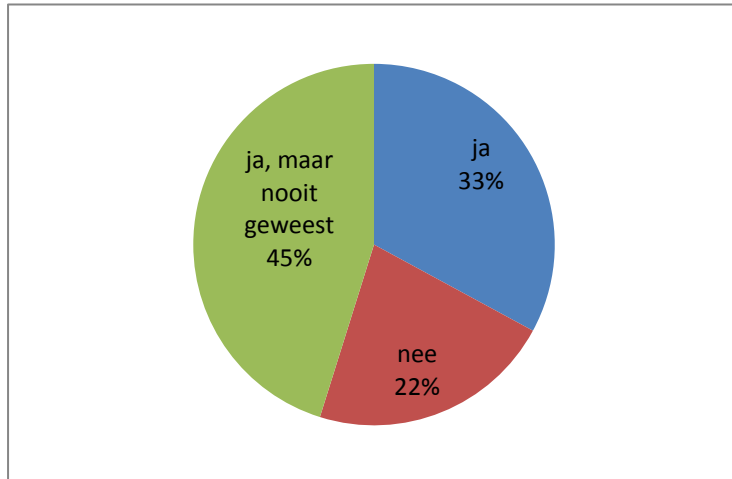
30% van de respondenten gaf aan hulp van een zorginstelling te krijgen, waarvan Omring samen met Wilgaerden de koplopers zijn.

Figuur 13: Gewenste ondersteuning

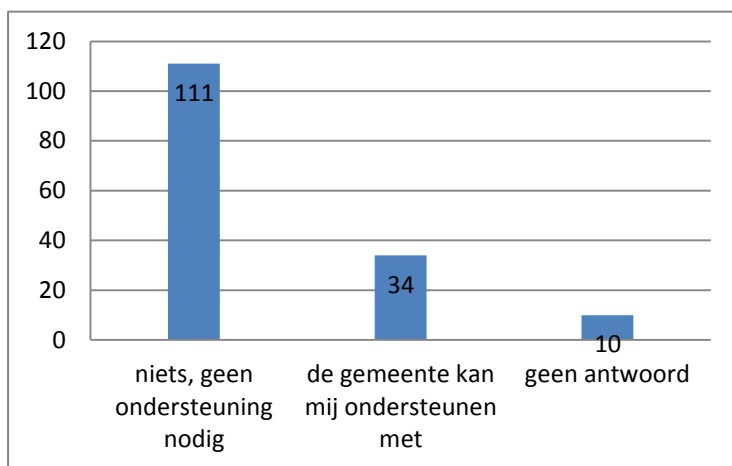
De grootste groep (ruim 60%) geeft aan *geen behoefte* aan ondersteuning te hebben. Daarna is men het meest gebaat bij praktische hulp (huishoudelijke/verpleegkundige ondersteuning). Bij anders is aangegeven: luisterend oor (3x), informatie (3x), financiële vergoeding (2x), waardering/begrip (2x) en overig (3x). Bij cursus (open vraag) is genoemd: 'Hoe houd ik het vol?', 'PGB' en 'Omgaan met financiën na een schuldhelpvraag.'

Figuur 14: Bekendheid Loket Zorg&Welzijn

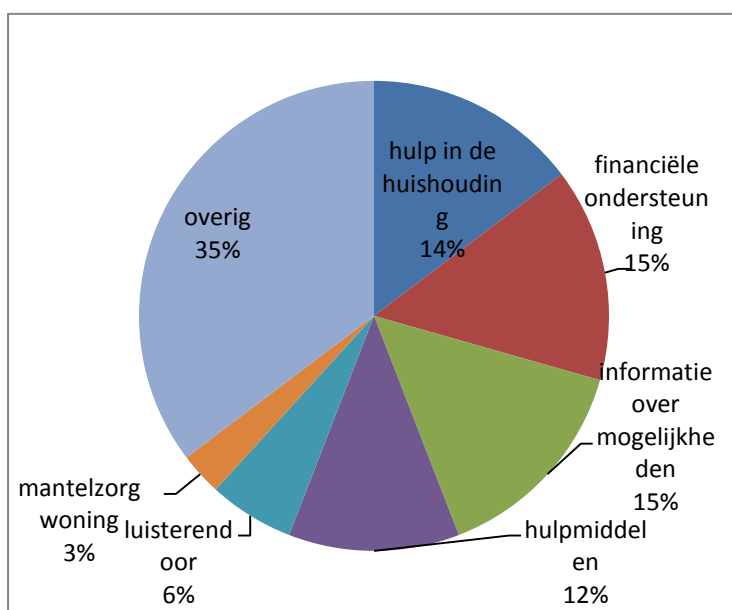
De bekendheid van het loket is fors te noemen (45+33=78%), waarvan echter de meerderheid er nog nooit geweest is (45%). Gezien het percentage onbekendheid (22%) is er dus nog volop werk aan de winkel om dit te verbeteren.

Figuur 15a: Verwachte ondersteuning door gemeente

Ook hier weer, in lijn met bovenstaande bevindingen, geeft de overgrote meerderheid aan *geen ondersteuning* nodig te hebben. Slechts een klein deel (30%) wenst gemeentelijke ondersteuning en de rest gaf geen antwoord (n=10). De voorgestelde ondersteuning is verwerkt in de volgende diagram.

Figuur 15b: voorgestelde ondersteuning door gemeente

Bovenaan bij de antwoorden staan financiële ondersteuning, informatie over mogelijkheden en hulp in de huishouding.

Enkele citaten:

‘Graag kilometervergoeding’

‘Iemand die wil luisteren en meedenkt’

‘Goede voorlichting waar ik terecht kan met al mijn vragen’

‘Extra hulp in de huishouding zou fijn zijn’

Wat valt op (III)?

De mantelzorg in Koggenland wordt relatief zwaar ervaren (43% cijfer 7 of hoger), terwijl eveneens een vergelijkbare groep (42%) aangeeft geen problemen te ervaren. Ook bij de ondersteuning komen we een verdeeld beeld tegen: 31% ontvangt geen ondersteuning, tegenover 30% die hulp krijgt van een zorginstelling, met name Omring en de Wilgaerden.

Een hele flinke groep (n=94) geeft aan geen behoefte aan ondersteuning te hebben. Op de tweede plaats heeft men baat bij praktische hulp. De bekendheid van het Loket Zorg&Welzijn is niet slecht (78%), maar men is er nog nooit geweest (45%) of kent het helemaal niet (22%). Daar ligt dus nog een opgave. Tot slot geeft een groot aantal (n=111) aan *geen ondersteuning* van de gemeente te verwachten. Bij de groep die dit wel aangeeft, komt voornamelijk financiële hulp (15%), informatie(15%) en hulp in de huishouding(14%) naar voren.

Uitdaging mantelzorgondersteuning gemeente Koggenland

De gemeente Koggenland dankt alle respondenten voor het invullen van de mantelzorgondersteuningsenquête 2012. Door gericht onderzoek te doen binnen de doelgroep, draagt dit bij aan de ontwikkeling van de dienstverlening binnen het Loket Zorg&Welzijn en de verdere beleidsontwikkeling van mantelzorgondersteuning. De resultaten zullen verder worden meegenomen in de nieuwe nota Mantelzorgondersteuning en respijtzorg. Daarin ligt voor de gemeente de uitdaging om de juiste mantelzorgers (niet iedereen heeft ondersteuning) uit de juiste doelgroep (voornamelijk categorie '(dreigend) overbelast') te benaderen, hen te ondersteunen met informatie op maat en samen op zoek te gaan naar gerichte, praktische oplossingen.